

כארץ כנען, ואילו משנתנו נוקטת שאין הירדן ארץ כנען, ולכן הוא מפסיק בין הבהמות –

ומסקינן: אכן קשיא לרבי אמי ולרבי חייא. (10)

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן:

אין ירדן אלא מבית ירחו [מכנגד יריחו] ולמטה. (11)

שואלת הגמרא: למאי הלכתא [למאי נפקא

מינה]?
אלימא לנודר הנאה מן הירדן, שאינו אסור אלא מבית ירחו ולמטה. כך אי אפשר לומר, כי:

בנדרים הלך אחר לשון בני אדם, וכל היכא דקרו ליה ירדן [וכל מקום שנקרא בפי בני אדם ירדן] איתמר ליה מחמת נדרו!?

אלא למעשר בהמה, וכמו ששינונו הירדן מפסיק למעשר בהמה, ורבי יוחנן מפרש שאין מפסיק אלא מבית ירחו ולמטה. (12)

חשיבותו לפי שמתערב, אם כן, למטה נמי שהרי כבר נתערב בימים למעלה!?

ויש לומר: אף על פי שנתערב למעלה בימים, יכול להיות שלמטה יוצא מן הימים והולך בלא תערובת, כדקאמר בסמוך שמהלך בימה של שבכי ובימה של טבריא ובימה של סדום, והולך ונופל לים הגדול, משמע דינכר כשיוצא מכל אותם הימים והולך ונופל בים הגדול.

ומכל מקום הקשו עוד קושיא אחרת על רש"י, ראה בדבריהם. ולכן פירשו: ונראה לפרש, דמקרא קא דריש, דאין קרוי ירדן אלא מבית ירחו ולמטה, דקרא "והירדן יגבול אותו" משתעי מבית ירחו ולמטה.

ובחזון איש [בכורות כז סוף אות ד], כתב, שאף רש"י מודה שמן הכתוב הוא נלמד, ולא אמר רש"י אלא טעמא דקרא, שהרי אמרין בגמרא, דליכא נפקא מינה בדין זה לענין נדרים כיון דבנדרים הלך אחר לשון בני אדם, ומשמע דבלשון תורה אין ירדן אלא מיריחו ולמטה, ומבואר, דלאו משום חשיבות ולא חשיבות אתינן עלה, אלא משום שם ירדן, דהכתוב עשאו גבול בפני עצמו אינו אלא מיריחו ולמטה, וכמו שפירשו תוספות.

12. רבי יוחנן קאי בזה לשיטתו, שהירדן מפסיק משום שהוא גבול בפני עצמו.

לו – במדבר לג נא – "כי אתם עוברים את הירדן אל ארץ כנען". אך ראה בחזון איש שהובא בהערה לעיל.

10. כתב החזון איש [בכורות כז ד]: משמע, דחכמים שבמשנתנו סבירא להו מה יריחו ארץ כנען אף ירדן ארץ כנען, וכדמסיק כתנאי, דמנא לן לחדש פלוגתא, דתנא קמא סבר אף על גב דירדן גבול בפני עצמו מכל מקום אינו מפסיק, כיון דאשכחן פלוגתא אי ירדן גבול בפני עצמו, שפיר אית לן למימר, דתנא קמא דמתניתין הוא רבי שמעון בן יוחי, ולפי זה ארץ וחוץ לארץ מודה תנא קמא דאין מצטרף, ואפשר, דאף שתי אבטילאות אין מצטרפין, דבזה לא פליגי. ובלקוטי הלכות לא כתב כן, גם הרמב"ם לא הביאו, וצ"ע. [ולא ייתכנו דבריו לגירסת הב"ח, שהגמרא מקשה על רבי יוחנן מהברייתא שנחלקו בה תנאים, כי הרי אם במשנתנו נחלקו בזה תנאים, מה איכפת לן שנחלקו בזה עוד תנאים אחרים, ובהכרח שלא נחלקו במשנתנו ביסוד הדברים].

11. כתב רש"י: אבל כל מה דמשיך למעלה מיריחו לא ירדן הוא, דבטיל חשיבותיה שמתערב בימים גדולים.

והקשו התוספות: דאם למעלה בטל